

DR. HÁGER TAMÁS*

Abszolút eljárási szabálysértések az elsőfokú büntetőperben

„Expressio specialis omnem impediť extensionem”
(A szakkifejezések nem tűrik a kiterjesztő értelmezést)

1. Alapvetések

A büntetőjogi felelősség megállapításához a részletesen szabályozott büntetőeljárásom keresztül visz az út. Büntetőeljárás nélkül nincs bírósági ítélet, azaz nem kerülhet sor a büntetőjogi felelősségről szóló bírői döntésre.² A büntetőeljárás szabályrendszerének betartása az igazságnak megfelelő, de legalábbis a valósággal összhangban álló ítélet tényállása és az eljárási szabályok szerves összefüggésben állnak. A bíróság a tényállást a bizonyítékok megvizsgálása, majd sokoldalú, kölcsönös értékelése után állapítja meg. Az igazság megállapítását a jog a bíróságra bizza, és csak a bíróságot ismeri el az igazság megállapítására kompetensnek. Ezt nevezi Király Tibor a bíróság igazságmonopóliumának.³ A büntető igazságszolgáltatásnak, azaz a bűncselekmények megismerésének és az ítélelhozásnak⁴ ekként a letéteményese a bíróság. A büntetőjogi felelősségről való döntés a büntetőeljárásban realizálódik. Angyal Pál szerint a büntetőeljárás azok az egymással láncolatszerűen összefüggő és előrehaladó cselekmények képezik, amelyeket az állami szervek és bizonyos esetekben magánszemélyek az állam büntetőjogának megvalósítása érdekében foganatosítanak. A büntetőjog gyakorlása (*ius puniendi*) ekként a büntetőeljárásban valósul

meg.⁵ Király arra világított rá, hogy a büntetőeljárás a törvény által feljogosított hatóságok és más személyek cselekményeinek sorozata, amely azt célozza, hogy megállapítsák, történt-e bűncselekmény, s ha igen, ki az elkövetője, továbbá, hogy reá a büntetőjogot alkalmazzák, azaz az *ius puniendi* érvényre jutassák.⁶ Erdei Árpád nyomán a büntetőeljárás a büntetőjogi felelősség eldöntésére irányuló, jogilag szabályozott folyamatként

írhatjuk le.⁷ Herke, Fenyvesi és Tremmel kifejtette, hogy a büntetőeljárás alapvetően a perbeli főszemélyek eljárás-cselekményeiből és eközben a köztük kialakuló, bonyolult, gyorsan változó eljárási jogviszonyokból áll. Angyalhoz hasonlóan mutattak rá, hogy e procedura eljárási cselekmények láncolata és eljárási jogviszonyok szövedéke.⁸ A jeles szerzők gondolatait összegezve a hatályos szabályozás szerint a magyar büntetőeljárás megfogalmazható olyan, az európai normákkal összhangban álló, alkotmányos alapokon nyugvó, a törvény által részletesen szabályozott, eljárási cselekményekből és azok jogviszonyából álló olyan folyamatnak, melynek célja a büntetőjogi felelősség tisztázása.

A büntetőeljárásom már a történeti fejlődés kezdetétől szabályok bátyázták körül. A jogfejlődés korai szakaszában, a nemzetségi társadalomban eleinte szokásjogi alapokon, majd később, az államalapítást követően a korai középkortól kezdve szórványos törvényi rendelkezésekben határozták meg a felelősségre vonás módját. A hazai büntető eljárásjog gyakorlása kapcsán értékelhető és megbízható adatokkal csak az államalapítást követő időktől, Szent István király uralkodásától kezdődően rendelkezünk.⁹ Az Árpád-házi királyok idején már elkezdődött a büntetőjogi felelősségre vonás szabályai egyes elemeinek törvénybe foglalása, mely sokszor az anyagi jogi normával együtt jelent meg a királyi dekrétumokban. Szent László király törvénye¹⁰ rendelkezett például az idézés legkorábbi formájának szabályozásáról, a pecsétküldésről (*missio sigilli*).¹¹ Az eljárási szabályok betartása már ekkor

⁵ Angyal Pál: A magyar büntetőeljárás tankönyve I. kötet. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. Kiadása, Budapest, 1915, 1. o.

⁶ Király Tibor: Büntetőeljárási Jog 3., átdolgozott kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 16. o.

⁷ Erdei: i. m. 24. o.

⁸ Herke Csongor–Fenyvesi Csaba–Tremmel Flórián: A büntető eljárásjog elmélete. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2012, 35. o.

⁹ Dobos József: A büntetőeljárás történeti fejlődésének vázlata az 1896-os első kódexig. Jogelméleti Szemle 2003/3. szám, 1. o. [http://jesz.ajk.elte.hu/dobos15.html (letöltés: 2013. szeptember 6.)]

¹⁰ Szent László Király Dekrétomainak Harmadik Könyve, 3. Fejezet a nádorispánról és az ő pecsétjéről és hatalmáról.

¹¹ Hajnik Imre: A magyar bírósági szervezet és perjog az Árpád- és vegyes-házi királyok alatt. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1899, 186. o.

* Bíró, Debreceni Ítéletábla, a DE ÁJK Büntető Eljárásjogi Tanszék meghívott óráadója

¹ Nótári Tamás: A jognak asztalánál... 1111 jogi regula és szentencia latinul és magyarul. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008, 52. o.

² Hager Tamás: A megalapozatlanság kiküszöböléséhez vezető folyamat a másodfokú büntetőperben. Jogelméleti Szemle 2013/2. sz., 1. o. [http://jesz.ajk.elte.hu/hager54.pdf (letöltés: 2013. szeptember 5.)]

³ Erdei Árpád: Tanok és tévtanok a büntető eljárásjog tudományában. ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest, 2011, 51. o.

⁴ Vuchetich Máttyás: A magyar büntetőjog rendszere. II. Könyv, Gyakorlati Büntetőjog. Magyar Királyi Egyetem Nyomdája, Buda, 1819, 31–32. o.

nagy jelentőséggel bírt. Említhetjük itt a korai középkorban legerjedtebb bizonyítási eljárást, az istenítéletet. A királyi dekrétum által részletesen szabályozott,¹² szakrális jellegű tűzpróba esetén, melyet az egyház közreműködésével hajtottak végre, a próba eszközeit pap áldotta meg.¹³ Áldás nélkül a próba nem biztosíthatta az isteni ítéletet. Az 1279-es, budai zsinat rendelkezése folytán, mely megtiltotta a próbák eszközeinek papi áldását, a próba idővel meg is szűnt bizonyító eljárás lenni a büntetőperben. Láthatjuk tehát, hogy már a korai középkorban meghatározó volt az eljárás rendje a felelősségre vonás során.

A büntetőper szabályainak kodifikálására hosszú jogfejlődést követően csak a XIX. század végén került sor az 1896. évi XXXIII. tc.-ben (továbbiakban: Bp.), az eljárási szabályok megtartása azonban a jogfejlődés során mindig jelentőséggel bírt és az egyes normák megsértése kihatással volt a bírói döntésre is.¹⁴

A hatályos eljárási törvény¹⁵ igen részletesen, és olykor meglehetősen bonyolultan, aprólékosan szabályozza a büntetőeljárás menetét. Az eljárási szabályok megtartása központi jelentőséggel bír, mert egyes súlyos perjogi hibák a bizonyíték kizárásához és a határozat megalapozatlanságához vezethetnek. Tanulmányomban a hatályos törvény tükrében kívánom elemezni az elsőfokú eljárásban vétett abszolút eljárási szabálysértéseket, valamint azok jogkövetkezményeit a másodfokú perben.

2. Az eljárási szabálysértésekről általában

A büntetőeljárás már részletezett fogalmából is következik, hogy e procedura igen részletesen szabályozott. A büntetőeljárás normája szigorú, eltérést nem engedő szabály, analógiára, kiterjesztő értelmezésre úgy gondolom nincs perrendszerű lehetőség. A büntetőeljárás alapvető rendelkezéseit, általános normáit és a különös, részletszabályokat az ügyben eljáró hatóságnak maradéktalanul be kell tartania. Ha a hatóság eltér a szabályoktól, azokat figyelmen kívül hagyja, vagy tévesen, illetve kiterjesztő, vagy szűkítő módon értelmezi, akkor eljárási szabálysértés valósul meg. A bírói jogértelmezés kapcsán Erdei igen találó gondolatai nyomán kiemelendő, hogy az ítélezési gyakorlat új normát nem alkothat, s nem hivatott a jogalkotási hibák korrekciójára, a joghézagok kitöltésére sem.¹⁶

Az eljárási szabálysértéseket (*error in procedendo*) megkülönböztethetjük aszerint, hogy abszolút (feltét-

len) vagy relatív jellegűek.¹⁷ E felosztás egyrészt az eljárás egészére nézve értelmezendő, azaz a feltétlen hiba fő szabályként kötelező módon az ítélet kasszációjához vezet, míg a relatív eljárási szabálysértés feltételesen eredményezhet hatályon kívül helyezést, az ítéletre való kihatásának mértékétől függően. A perjogi hibák másfelől azonban az eljáráson, a bizonyításon belül az egyes bizonyítékok relációjában is értelmezhetők. A bizonyítási eljárásra vonatkozó egyes szabályok megsértése ugyanis lehet feltétlen, ami kizárja a bizonyíték felhasználását, de lehet relatív is, amikor az eljárási szabályoktól való eltérés igazolható, azonban a bizonyíték értékelés körébe vonásának nem képezi akadályát. Az adott bizonyíték feltétlen hibája azonban nem jelenti azt, hogy kötelező módon hatályon kívül kell helyezni a felülbírált ítéletet. A másodfokú eljárásban ugyanis bizonyítás felvételével a hiba orvosolható, másrészt orvosolhatóság hiányában sem válik az ítélet megalapozatlanná, ha más bizonyítékok az abban foglaltakat kétséget kizáróan bizonyítják. A harmadfokú eljárásban ugyanakkor bizonyítás hiányában már nagyobb jelentőséggel bírnak az egyes bizonyítékokat érintő feltétlen eljárási szabálysértések. Az eljárást, illetőleg a felülbírált ítéletet tekintve az egyes bizonyítékok felvételének súlyos hibái viszont csak relatívnak tekinthetők.

Herke, Fenyvesi és Tremmel nyomán az eljárási szabálysértések – főbb jellemzőiket is meghatározva – csoportosíthatók a következő táblázat szerint (a másodfokú fellebbezési per tekintében).¹⁸

A felosztás tartalmával, azok szempontjaival egyetértek. Annyi megjegyzés szükséges csupán a fellebbezési gyakorlati tapasztalatok alapján, hogy abszolút eljárási szabálysértés esetén a törvény ugyan valóban lehetővé teszi a tanácsülésen való elbírálást,¹⁹ a fellebbezési bíróságok azonban a másodfokú eljárásban rendszerint nyilvános ülésen vagy tárgyaláson, a harmadfokú perben pedig nyilvános ülésen döntenek a kasszációról is.²⁰ Az abszolút hatályon kívül helyezési okoknál kell említeni továbbá, hogy láthatunk a törvényben kivételt a kötelező, feltétlen kasszáció alól, mely a *favor defensionis* (a vádlottnak nyújtott kedvezmény) elvéből származó azon szabályban ölt testet, ami rögzíti, hogy a vádlott felmentése esetén nem kell az ítéletet hatályon kívül helyezni a védő kötelező részvételét előíró szabályok megsértése miatt.²¹

¹⁷ Király: i. m. 497–498. o.

¹⁸ Herke–Fenyvesi–Tremmel: i. m. 332. o.

¹⁹ A Be. 360. § (1) bekezdés f) pontja szerint a másodfokú bíróság tanácsülésen határoz, ha az elsőfokú bíróság abszolút eljárási szabályt sértett. A harmadfokú eljárásban a Be. 392. § (1) bekezdés f) pontja írja elő fő szabályként a tanácsüléses elintéztést. Ugyanakkor a Be. 360. § (2) bekezdése a másodfokú büntetőügyben, a Be. 392. § (2) bekezdése pedig a harmadfokú perben lehetőséget nyújt arra, hogy a fellebbezést a bíróság nyilvános ülésen bírálja el. Miként utaltam rá, a tanácsülés helyett ilyen esetekben is a nyilvános ülésen való elbírálás a tipikus. Úgy látom ez helyes gyakorlat, mert a közvetlenség elvét biztosító nyilvános ülés megfelelőbb garanciákat nyújt az eljárási szabálysértések alaposabb felismerésére és a helyes jogkövetkezmények levonására. – (a szerző).

²⁰ Fővárosi Ítéletábrla 3.Bf.80/2008/8., Debreceni Ítéletábrla Bf.II.100/2005., Bf.III.179/2013/5., Bf.III.737/2013/14.

²¹ Be. 374. § (3) bekezdés a)–b) pontok.

¹² Szent László király Dekrétomainak Második Könyve, 28. Fejezet a tüzes vas és forró víz próbájánál való tanúságról.

¹³ Hajnik: i. m. 255. o.

¹⁴ Kóhalmi László: A védő a magyar büntetőeljárásban. In: (szerk. Gál István László): Tanulmányok Tóth Mihály professzor 60. születésnapja tiszteletére, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, Pécs, 2011, 382. o.

¹⁵ 1998. évi XIX. tv. (továbbiakban: Be.)

¹⁶ Erdei: i. m. 109. o.

	ABSZOLÚT HIBÁK	RELATÍV HIBÁK
Fellebbezési elintézési forma	Tanácsülései elbírálás	Tárgyalás, nyilvános ülés
Törvénybeli felsorolás	Taxatív	Példálózó
Mérlegelési forma	Nincs mérlegelésre mód	Mérlegelhet a bíróság
Jogkövetkezmények	Feltétlen kasszáció	Feltételes kasszáció

3. Az egyes feltétlen eljárési hibák az elsőfokú perben és azok jogkövetkezményei a másodfokú eljárásban

Amint az idézett táblázat is szemléletesen mutatja, az abszolút, másképp fogalmazva feltétlen eljárési szabálysértéseket a törvény tételesen, taxatív módon megjelöli. Ilyen perjogi hiba esetén a fellebbezési bíróságnak nincs módja értékelésre, az eljárési szabálysértés súlyának mérlegelésére, hanem fő szabályként kötelező módon kasszációs jogkört gyakorolva a felülbírált határozatot hatályon kívül kell helyeznie. Ilyen jellegű eljárési szabálysértéseknél közömbös, és külön nem is kell vizsgálni, hogy volt-e hatásuk az ítéletre. A törvény lényegében olyan súlyos hibáknak tartja azokat, hogy kizártnak látja a törvényes és megalapozott ítélet meghozatalát. A bűnösséget kimondó ítéletnél a norma tulajdonképpen vélelmezi, hogy e szabálysértések az ügy érdemi eldöntését releváns módon befolyásolták.²² E legsúlyosabb eljárési szabálysértések jelentőségüknél és nyilvánvaló voltak folytán kizártnak minden bírói értékelést és orvoslást bármely közvetlen lehetőségét is. A hiba elhárítása csak közvetett lehet, hatályon kívül helyezés és új eljárás lefolytatása (tisza kasszáció).²³ A feltétlen eljárési szabálysértések alaki semmisségi oknak minősülnek. Miként Angyal rámutatott, a semmisségi ok alatt általában valamely büntető jogszabálynak az alsóbíróság részétől történt olyan megsértettsége értendő, amely alapul szolgál arra, hogy a felsőbb bíróság a sérelmes eljárást egészben vagy részben megsemmisítse az alsóbb fokú bíróság új eljárásra utasítása mellett.²⁴ A hatályos törvény ugyan már nem használja a Bp. 384. §-ában szabályozott „semmisségi ok” kifejezést, nyilvánvaló azonban, hogy az abszolút eljárési szabálysértések jogi sorsukat tekintve megegyeznek a semmisségi okokkal, mert kötelező módon kasszációhoz, azaz a felülbírált ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezetnek.²⁵

Az abszolút eljárési szabálysértéseket a másodfokú per normái között részben a Be. 373. § (1) bekezdés I., valamint a II–IV. pontjának rendelkezései taglalják.

A feltétlen hibák alaki jellegűek, azaz az eljárás rendjének, szabályainak megsértéséhez kötődnek. A vádlott halála, az elévülés vagy a kegyelem,²⁶ mint egyértelműen felismerhető és megállapítható körülmények ugyan nem a bíróság által vétett eljárési szabálysértés következményei, de kötelező módon hatályon kívül helyezést tesznek szükségessé, valamint a felhívott okok alapján a törvény ellenére történt eljárás megszüntetés már feltétlen hibát eredményez, ezért felhívásuk indokolt e körben.²⁷

A vizsgált súlyos eljárési szabálysértések egyrészt a védelmi szabályok, másfelől a tárgyalás lefolytatása alapvető normáinak megszegéséhez kapcsolódnak. Hatályon kívül helyezési okot jelent, ha az elsőfokú bíróság az eljárás lefolytatásához szükséges magánindítvány, feljelentés vagy kívánat hiányában hozott ítéletet.²⁸ A 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) különös részi rendelkezései szerint egyes bűncselekmények esetén a büntetőjogi felelősségre vonás feltétele a magánindítvány, a kívánat, illetve feljelentés. Ezen eljárásjogi előfeltételek hiányában a vádlott terhére törvényes ítélet nem hozható.²⁹

Kötelező kasszációhoz vezet, ha az ítélettel elbírált cselekményt már jogerősen elbírálták (*res iudicata*).³⁰ A törvény speciális rendelkezései között megjelenő, klasszikus elv a kétszeres elítélés tilalma. E hatályon kívül helyezési ok észlelése a szükséges periratok beszerzésével nem okozhat jogértelmezési problémát. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy ritkán fordul elő ilyen súlyos eljárési szabálysértés. A nyomozás, a vádemelés, illetve az elsőfokú bírósági eljárás során rendszerint fény derül a korábbi jogerős elítélésre. Az ítélt dolog elbírálása elsősorban próbára bocsátások megszüntetésekor jelentkezhet, amikor a bíróság nagyobb számú elítélésnél figyelmen kívül hagyja, hogy korábban már jogerősen megszüntették az intézkedést. Ehhez vezethetnek a bűnügyi nyilvántartásnak a bírósági adatszolgáltatás hibáiból eredő pontatlanságai, vagy a bűnügyi iratok indokolt beszerzésének elmaradása.

Abszolút hatályon kívül helyezési okot valósít meg,

²⁶ Be. 373. § (1) bekezdés I. a) pont.

²⁷ Be. 373. § (1) bekezdés II. e) pont.

²⁸ Be. 373. § (1) bekezdés I. b) pont.

²⁹ Magánindítványra büntethető például a könnyű testi sértés vétsége [Btk. 164. § (2) bekezdés], a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak alapesete [Btk. 196. § (1) bekezdés, 197. § (1) bekezdés], a kapcsolati erőszak alapesete [Btk. 212/A. § (1) bekezdés], a magánlakásértés (Btk. 221. §), a zaklatás (Btk. 222. §), a rágalmozás (Btk. 226. §) és a becsületsértés (Btk. 227. §). A minősített adattal visszaélés (Btk. 265. §) miatt büntetőeljárás lefolytatásának pedig csak az adott adatfajta minősítésére jogosult szerv, vagy személy feljelentése alapján van helye.

³⁰ Be. 373. § (1) bekezdés I. d) pont.

²² Király: i. m. 497. o.

²³ Cséka Ervin: A büntető jogorvoslatok alaptanai. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985, 256–257. o.

²⁴ Angyal Pál: A magyar büntetőeljárás tankönyve II. kötet. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. Kiadása, 1917, 175. o.

²⁵ Tremmel Flórián: Magyar büntetőeljárás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2001, 490. o.

ha az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el.³¹ A bíróságnak az ítélezés során törvényes vád alapján kell eljárnia. Törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A vádhoz kötöttség elve szerint a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amit a vád tartalmaz. A bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához.³²

A Kúria kollégiumi véleményben részletes útmutatást adott, mely által alapvetően biztosított a joggyakorlat egysége. A vád törvényességének alaki feltétele, hogy a bírósági eljárás lefolytatását vádlói jogosultsággal rendelkező személy kezdeményezze. A vádemelés joga általában az ügyészt, mind közvádolt illeti meg, a törvényben meghatározott esetekben azonban pótmagánvádló, vagy magánvádló képviseli a vádat. Nem törvényes a vád, ha közvádra üldözendő bűncselekmény miatt a magánvádló emel vádat, vagy ha a sértett olyan esetben lép fel pótmagánvádlóként, amikor ezt a törvény nem teszi lehetővé. A vád törvényessége alaki feltételeinek vizsgálata értelemszerűen megelőzi a törvényesség tartalmi elemeinek vizsgálatát. Tartalmi szempontból törvényes a vád, ha a vádló meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezi a bírósági eljárás lefolytatását. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor tekinthető pontosnak, ha a vádemelésre jogosult indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét, idejét stb. A vád törvényességétől meg kell különböztetni annak kellékhányait, melyek orvosolhatók a bírósági eljárásban.³³

Megjegyzendő Király gondolatai alapján, hogy a vád törvényességét nem érinti az abban foglaltak megalapozottsága. A vád alaposágát és törvényességét ekként el kell választani.³⁴ Az alaptalan vád ugyanis alakilag és tartalmilag törvényes lehet eredményességétől függetlenül.

Utalni kell arra is, hogy a vádelv a vád és az ítélet tényállása közötti ún. teljes történeti azonosságot nem követeli meg. Ettől eltérő értelmezés mellett a bíróság ténymegállapító tevékenysége nem lenne több, mint a vádban szereplő tények helyességének ellenőrzése, holott a bizonyítás során – a terhelő tények hivatalból történeti bizonyításának fel nem róható elmulasztása kivételével – a bíróságnak a Be. 75. § (1) bekezdésé-

nek megfelelően a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie.³⁵ Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a bíróság feladata az igazságszolgáltatás, a perbíróság ezért nem szorítkozhat csupán a nyomozás megismétlése által a vád kontrolljára. A bírói hatalom lényege a tényállás vádelvi keretek között történő szabad, befolyásmentes megállapítása, melynek célja nem vitásan az igazság felderítése is. Az anyagi igazság elve ugyan az 1896. Bp. rendelkezéseitől eltérően a jelenleg hatályos perjogban már nem alapelv, de a bíróságnak ettől eltekintve törekednie kell az igazság feltárására és nem csak processzuális értelemben. A bíróság nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy az intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához. Mindez azt is jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse. A vád törvényessége illetve annak hiánya önmagában a vád tartalma alapján vizsgálendő. A törvényes vád hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem nyújt alapot, és ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem bocsátkozhat.³⁶

Töretlen a bírói gyakorlat abban is, hogy sem a törvényes vád hiányaként, sem a vádon túlterjeszkedésként nem értékelhető, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító magatartást vizsgálva, a tett azonosság keretei között a vádiratban le nem írt tényt is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli. A vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő, szükségszerű azonosságot a vádban leírt, és az ítéletben megállapított történeti tények között, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés, eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság pl. az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértené.³⁷

A bíróságnak a bizonyítás során ugyanis a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie.³⁸ Külön kiemelés érdemel, hogy a törvényes vádnak nem fogalmi ismerve az, hogy a „büntető törvénybe ütköző cselekmény” leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja, elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből – bebizonyítottaságot feltételezve – büntető törvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni.³⁹

A büntető eljárás alapját képező és a védekezés irányát befolyásoló ügyészi aktussal, azaz a vádirattal szemben követelmény, hogy alkalmas kiindulópont

³¹ Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pont.

³² Be. 2. § (1)–(4) bekezdés

³³ Kúria I. BK vélemény A/I.

³⁴ Király: i. m. 497. o.

³⁵ Legf. Bír. Bfv.I.319/2007/5.

³⁶ EBH 2013.B.10.

³⁷ EBH 2011.2385.

³⁸ BH 2006.42., BH 2005.242.

³⁹ BH 2011.219.

legyen a terhelti védekezés előterjesztéséhez, így írja körül azt a cselekményt, amely miatt a terheltet az állami büntetőhatalom felelősségre kívánja vonni. Szükséges, hogy a terhelt megismerhesse a tények és egyéb körülmények azon körét, amelyeken belül védekezésre kényszerül és azokat az adatokat, amelyek a terhére rótt cselekmény elkövetését és a bűnösségét a vádhatóság álláspontja szerint bizonyítják.⁴⁰ A részletezettek szerint a vádelv szabályainak megtartása olyan garanciális követelmény, melynek megszegése kizárja az ítélet érdemi felülbírálatát.

Abszolút hatályon kívül helyezési ok valósul meg továbbá, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen.⁴¹ E feltétlen hatályon kívül helyezési okok alaki, perviteli hibákból, az eljárás törvény garanciális szabályainak megsértéséből erednek. Nincs törvényesen megalakítva a bíróság, ha például a tanács eljárását megkövetelő perben egyesbíró járt el, vagy a fiatakorúak ügyében nem vett részt a tanácsban pedagógus ülnök, illetve a másodfokú perben ilyen ügyek tárgyalására kijelölt bíró. Akkor sem törvényes a bíróság, ha az ülnök nem tett esküt.⁴² Ugyanakkor az egyesbírói eljárásra utalt ügyekben a tanács általi tárgyalás nem jelent kasszációhoz vezető eljárási szabálysértést.

Feltétlen hatályon kívül helyezési okot jelent, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.⁴³ Az ügyben ügyészként, a nyomozó hatóság tagjaként, vagy perbeli főszemélyként eljárásához, mint objektív körülményekhez társuló kizárási ok felismerése rendszerint nem okozhat nehézséget, mint ahogy a rendes és rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos kizárási okok is egyértelműen tisztázhatók az eljárás ügyiratai alapján. Az arra jogosultaknak a bíró elfogultságára hivatkozó kizárási indítványa azonban már körültekintő értékelést igényel a fellebbezést elbíráló bíróság részéről, mely értékelő tevékenységénél nyilvánvalóan szubjektív elemek és a bírói meggyőződés is szerepet kap. A törvény rendelkezései és a bírói gyakorlat szerinti is az elfogultság csak konkrét, alapos ok fennforgása esetén állapítható meg.⁴⁴ Sok esetben előfordul, hogy a vádlott azért jelent be elfogultságra alapított kizárási indítványt, mert a bíró korábban már elítélte, számára sérelmes döntést hozott. Egységes azonban az ítélkezés, hogy kizárási ok nem valósul meg, ezért a bíró elfogultságának megállapítására nem ad alapot az a körülmény, hogy a bíró ítélkezési tevékenysége során valamely ügy terheltjét korábban már elítélte, számára kedvezőtlen határozatot hozott.⁴⁵ Nem képez önmagában, más releváns ok hiányában azt sem kizárási okot, ha a vádlott és a bíróság között polgári peres, kártérítési vagy egyéb per

van folyamatban. Nyilvánvaló, hogy a többnyire általában, a kizárást célzó perindítások nem vezethetnek a törvényes bíró elvonásához.

Abszolút hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárás alá tartozó, vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bíralt el.⁴⁶ A hatáskör túllépését az eljárási törvénynek a hatáskörre, valamint az illetékességre vonatkozó szabályai alapján kell eldönteni.⁴⁷ Előfordul olyan eljárásjogi helyzet, amikor a fellebbezési bíróság eltérő minősítésének lehet a következménye a hatáskör túllépése. E körben utalni kell rá, hogy a bíróság törvényes hatáskörének megítélésére nem az elsőfokú, hanem a fellebbezési bíróság minősítése az irányadó.⁴⁸

Hatályon kívül helyezéshez vezet, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.⁴⁹ A gyakorlatban tipikusan a védő, vagy a vádlott távolléte valósít meg súlyos eljárási szabálysértést. A védői távollét sajtós esete, amikor a védővel szemben kizárási ok áll fenn. Főként akkor fordul elő ilyen eljárási helyzet, ha egy védő látja el több vádlott védelmét (egykezdő védelem). Ilyen esetben egy, vagy akár több vádlottnál nincs törvényes védelem. Az érdekellentéttel kapcsolatos kizárási okot objektív módon kell megítélni, egyfelől elegendő az összeférhetetlenségi ok megállapításához az objektív érdekellentétes eljárás anélkül, hogy az érintett személyek között az ellentét tudatos lett volna.⁵⁰ E jogértelmezéssel egyetértek, megjegyzem azonban, hogy több terhelt védelmének ellátásakor az érdekek ellentétének helyes felismerése sokszor bonyolultabb jogértelmezést igényel, amely olykor a bizonyítékoknak a részletekbe menő vizsgálatát is szükségessé teszi.⁵¹ Egységes ugyanis abban a bírói gyakorlat, hogy azt a kérdést, hogy a védő érdeke ellentétes több vádlott védelmének ellátásáról valamely terheltével, elsősorban az érintett terhelték vallomásának tartalma, védekezésének iránya határozza meg.⁵²

Bár az eljárási törvény egyre szélesebb teret enged a vádlott távollétében való bírósági eljárásnak, a terhelti jelenlét garanciális elvének megsértése azért még jelenleg is teremthet perjogi hibát akár elsőfokú, akár másodfokú eljárásban. Amint felsőbbbírósági döntés kifejtette, a másodfokú bíróság a fellebbezés elintézésére kitűzött nyilvános ülést nem tarthatja meg a vádlott távollétében, ha idézése nem tekinthető szabályszerűnek. A szabályszerű idézés ellenére való érdemi eljárás abszolút hatályon kívül helyezési okot idéz elő.⁵³ Egyes jogértelmezések szerint a vádlott jelenléte a nyilvános ülésen nem kötelező.⁵⁴ Álláspontom sze-

⁴⁶ Be. 373. § (1) bekezdés II. c) pont.

⁴⁷ Be. 15–17. §§

⁴⁸ Király: i. m. 496. o.

⁴⁹ Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pont.

⁵⁰ Herke–Fenyvesi–Tremmel: i. m. 102. o.

⁵¹ Háger Tamás: Az érdekellentétben megnyilvánuló védői kizárás ok a büntetőeljárásban. *Ügyvédek Lapja*, 2013/2. szám, 5. o.

⁵² EBH 2004. 1114., BH 1989.173., BH 2004.456., BH 2007.215.

⁵³ BH 2013. 209.

⁵⁴ Ld. Debreceni Ítéletábla 2/2012. (V. 24.) Kollégiumi vélemény indokolása.

⁴⁰ Debreceni Ítéletábla Bf.II.514/2012/161.

⁴¹ Be. 373. § (1) bekezdés II. a) pont.

⁴² Király: i. m. 496. o.

⁴³ Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pont, valamint a bíró kizárásáról a Be. 21–23. §§

⁴⁴ BH 1994.14.

⁴⁵ BH 2005.314., BH 1989.391.

rint ez így határozottan nem mondható ki, tekintettel arra, hogy a vádlottat a nyilvános ülésre idézni kell, mely megjelenési kötelezettséggel jár, valamint a részvétel kötelező voltát támasztja alá a Kúria jogértelmezése is. Kétségtelen, hogy bizonyos feltételek mellett a nyilvános ülés a vádlott távollétében megtartható,⁵⁵ mindez nem jelenti azonban azt, hogy a vádlotti részvétel eredendően ne lenne kötelező.

A tanács tagjainak tárgyalási jelenléti kötelezettségével kapcsolatban megjegyzendő, hogy az utóbbi évek szabályozása⁵⁶ és az egységes bírói gyakorlat alapján a hivatásos bíró, vagy az ülnök személyében történő változás a tárgyalás megismétlésének hatékonyabb normái által ritkán okozhat kasszációt, a megismétlés hibáit, vagy akár elmaradását az ítélkezési rendszerint csak relatív eljárás szabálysértésnek tekintik. A bírói jelenléttel kapcsolatos feltétlen hatályon kívül helyezési ok így elsősorban akkor fordulhat elő, ha azonos felállású tanács tagjai nincsenek jelen végig a tárgyaláson. Példa lehet erre, ha a tárgyalás egy részéről az ülnök bármely oknál fogva távozik, s a távollétében felvett bizonyítást a bíróság nem ismétli meg. A fellebbviteli bírói gyakorlat elfogadja az elsőfokú bíróság részéről az ügydöntő határozat kihirdetéséig még a feltétlen hibák orvoslását is.

A már idézett, a *favor defensionis* elvéből származó igen lényeges szabály azonban, hogy a felmentő ítéletet, illetőleg az ítélet felmentő rendelkezését a Be. 373. § (1) bekezdés II.d) pontja alapján nem kell hatályon kívül helyezni, ha az ítéletet a vádlott, vagy a védő távollétében hozták meg. E törvényi rendelkezés magyarázata az, hogy felmentés esetén a bíróság a terhelt érdekeit maximálisan figyelembe vette, a védelem távollomardása ezért közömbösnek tekinthető.⁵⁷

Hatályon kívül helyezési ok valósul meg akkor is, ha a bíróság a Be. 373. § I. pontjában meghatározott valamely ok törvénysértő megállapítása miatt az eljárást megszüntette. Ilyen esetben értelemszerűen nem az ítéletet, hanem az eljárást megszüntető végzést kell hatályon kívül helyezni.⁵⁸ Ilyen ok lehet, ha a vádlott valójában nem halt meg,⁵⁹ a bűncselekmény nem évült el, a terhelt kegyelemben nem részesült, vagy ha az eljáráshoz szükséges alaki feltételek ténylegesen adóttak voltak, s ennek ellenére kerül sor az eljárás megszüntetésére. A halál és a kegyelem tényében rendszerint nem merül fel tévedés, az elévülés helytálló megítélése azonban már bonyolultabb, alapos jogértelmezést igényelhet a bíróságtól, különösen folyamatos jelleggel, hosszabb időn keresztül elkövetett bűncselekményeknél.

2006. július 1-jétől hatályosan feltétlen eljárási sza-

⁵⁵ A Be. 362. § (3) bekezdése szerint a nyilvános ülés a szabályszerűen megidézett vádlott távollétében megtartható, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges, a fellebbezés elbírállható.

⁵⁶ Be. 287. §

⁵⁷ Király: i. m. 497. o.

⁵⁸ 1. BK vélemény B.II.9.

⁵⁹ Gondolhatunk itt olyan esetre, amikor a holtá nyilvánított vádlottról kiderül, hogy életben van, vagy a személyes adatok téves nyilvántartásából, illetve a hatóság megtévesztéséből következik az alaptalan eljárás megszüntetés.

bálysértést és hatályon kívül helyezési okot jelent, ha a tárgyalásról a nyilvánosságot törvényes ok nélkül zárták ki. A nyilvánosság az alapvető rendelkezések között a hatályos törvényben már nem jelenik meg, nem vitásan azonban olyan garanciális szabály a büntetőbíráskodás átláthatósága, a társadalom általi kontroll érdekében, melynek megsértése kasszációt eredményezhet. A nyilvánosság indokolatlan kizáráshoz vezethet, ha nincs olyan erkölcsi ok, a kiskorú, illetve az eljárásban résztvevő vagy tanú védelme érdekében fennálló tény, illetve minősített adat, mely a fokozott oltalmat indokolná zárt tárgyalás vagy ülés lefolytatásával.⁶⁰ A nyilvánosság kizárásáról hozott döntés gondos, alapos bírói eljárást igényel, annak szem előtt tartásával, hogy a fő szabály a büntetőper nyilvános lefolytatása. Ugyanakkor a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél erkölcsi okból, a kiskorú sérelmére elkövetett cselekmények ügyében a kiskorú megóvása, egészséges lelki fejlődésének biztosítása érdekében rendszerint indokolt lehet a nyilvánosság kizárása. A minősített adat védelme pedig a bíróságra kötelezettséget is háríthat a zárt tárgyalás elrendelésére. A nyilvánosság törvénysértő kizárásában megnyilvánuló eljárási szabálysértés meglehetősen ritka a gyakorlatban, de előfordul. Az egyik ügyben a törvényszék adótitok védelmére hivatkozva, az ügyben résztvevők érdekében a Be. 237. § (1) bekezdés (2) bekezdés c) pontja alapján zárta ki a nyilvánosságot. A másodfokon eljáró ítélőtábla azonban megállapította, hogy önmagában az ügy gazdasági jellege, az esetleg felmerülő adótitok nem képezheti alapját a jelzett okból a nyilvánosság kizárásának, ezért a törvényszék ítéletét feltétlen eljárási szabálysértés miatt hatályon kívül helyezte.⁶¹

A 2006-os Be. Novella⁶² a korábban relatív eljárási szabálysértést képező súlyos ítélet indokolási hibákat feltétlen hatályon kívül helyezési okká minősítette.⁶³ A másodfokú bíróság a törvényi előírás szerint hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetve intézkedés alkalmazása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének olyan mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan; vagy ha az elsőfokú ítélet a rendelkező résszel teljes mértékben elmentéses. Mindkét eset, de különösen az indokolás hiányossága mértékének helyes megítélése – eltérően a feltétlen eljárási szabálysértések többségétől – mélyreható értékelést igényel a fellebbezési bíróság részéről. Az ítéleti rendelkezés és az indokolás teljes ellentéte a gyakorlatban ritkán fordul elő, s rendsze-

⁶⁰ Ld. Be. 373. § (1) bekezdés II. f) pont, illetve Be. 237. § (3) bekezdés a)–c) pontok.

⁶¹ Nyíregyházi Törvényszék 4.B.134/2011/69., Debreceni Ítélőtábla Bf.II.175/2013/17.

⁶² 2006. évi LI. tv. 162. § (4) bekezdése, hatályos 2006. július 1-jétől

⁶³ Be. 373. § (1) bekezdés III. a) és b) pontok

rint könnyebben felismerhető, mint az indokolási hiányosságok. Ilyen eset lehet, ha például a bíróság a vádlottat felmenti, ugyanakkor a történeti tényállás büntethetőségi akadály hiánya mellett olyan eseményeket rögzít, melyek egyértelműen a vádlott felelősségére utalnak, vagy fordítva, a bíróság úgy mondja ki a vádlott bűnösségét, hogy a tényállásba foglalt múltbeli esemény jól láthatóan nem ütközik büntetőtörvényi tényállásba.

A gyakorlati tapasztalok alapján megállapítható, hogy az indokolási kötelezettség súlyos megszegése rendszerint ténykérdések tekintetében vezet hatályon kívül helyezéshez. A jogi indokolás, vagy a büntetőkiszabást érintő indokok ugyanis a másodfokú bíróság által általában kiegészíthetők, helyesbíthetők, elhárítva ezzel az elsőfokú ítélet fogyatékoságát. Amint a Kúria a bíróságok hatályon kívül helyezésének gyakorlatáról szóló elemzésében rámutatott, a *fair* eljárás megkívánja, hogy a felsőbb szintű bíróság pótolja a hiányos indokolást (amennyiben álláspontja a bűnösség kérdésében egyezik az alacsonyabb szintű bíróságéval). A ténykérdések tekintetében némileg már más a helyzet, mert az indokolás szorososan kapcsolódik a bírói mérlegeléshez és a ténymegállapításokhoz, ténybírósnak pedig az elsőfokú bíróság minősül, ezért a másodfokú bíróság nem veheti át teljes mértékben bizonyíték-értékelő és az indokolásban megnyilvánuló tevékenységét.⁶⁴ Elvi bírósági határozat rögzíti, hogy az indokolási kötelezettség megszegése akkor eredményezhet feltétlen hatályon kívül helyezési és egyben felülvizsgálati okot, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdésben olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, hogy a bíróság mire alapozta döntését.⁶⁵ E jogi álláspontot megerősítette a Legfelsőbb Bíróság egy felülvizsgálati ügyben hozott határozatában is, kifejtve, hogy az indokolási kötelezettség megsértése nem az indokolás bármely elemének hiányát, hibáját jelenti, hanem annál szűkebb körű, a törvény ugyanis csak a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve intézkedés alkalmazása tekintetében elmulasztott bírói indokoláshoz fűzi a hatályon kívül helyezést követő következményét.⁶⁶ Egy közlekedési ügyben a legfőbb bírói fórum rámutatott arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését eredményező eljárási szabálysértésnek minősül, ha az eljárási bíróságok a határozatuk indokolásában nem jelölik meg azt a konkrét közlekedésjogi kötelezettséget, amelynek megszegése miatt a terhelt nem tesz eleget az általános balesetelhárítási kötelemnek, ezért nem állapítható meg, hogy a védett útvonalon

haladó, ezért elsőbbséggel rendelkező járművet vezető terhelt a más közlekedési szabályszegése miatt kialakult veszélyhelyzetet a megengedett legnagyobb sebességgel haladás esetén lassító vagy vészfékezéssel háríthatta el.⁶⁷ Nem volt megállapítható azonban az indokolási kötelezettségnek az ítélet felülbírálatra alkalmatlanságát eredményező nagymértékű elmulasztása, amikor a bíróság a terhelt tagadásával szemben a tényállás megállapításának az indokairól a bizonyítékok mérlegelése során kellő részletességgel számot adott.⁶⁸

Az eseti döntésekből is látható, hogy a hatályon kívül helyezéseket elsősorban ténybeli indokolási hibák idézik elő, de természetesen nem zárható ki a jogi indokolás felülbírálatra alkalmatlansága sem, bár amint a Kúria idézett jelentése is kiemelte, a tisztességes eljárás megköveteli, hogy a fellebbezési bíróság, azonos jogi álláspont esetén a jogkérdésekkel kapcsolatos, de akár a ténykérdésekre is kiterjedő indokolást a törvényi keretek között kiegészítse.

Végül a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság hatályon kívül helyezi, és az iratokat az ügyésznek megküldi, ha az ügyész a XXVI. Fejezet szerinti eljárást a törvényi előfeltételek hiányában indítványozta, valamint a hatályon kívül helyezés mellett az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bíróság a XXVI. Fejezet szerinti eljárást a törvényi előfeltételek hiányában folytatta le.⁶⁹ A tárgyalásról lemondás külön eljárásnak törvényi előfeltétele, hogy a terhelt a vádemelést megelőzően a bűnösségére is kiterjedő beismerő vallomást tegyen, a tárgyalás jogáról lemondjon, és ilyen, a vádlott javára az általánostól kedvezőbb eljárásra az ügyész indítványt tegyen.⁷⁰ Ha az ügyész a törvényi előfeltételek hiányában tett indítványt a külön eljárásra, azaz, ha a vádlott nem tett beismerő vallomást, vagy nem mondott le a tárgyalásról, akkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése mellett az iratokat megküldi az ügyésznek a törvényes vádemelés érdekében. Ha az elsőfokú bíróság sértette meg a tárgyalásról lemondás előfeltételeiről szóló szabályokat, a másodfokú bíróság az ítélet hatályon kívül helyezésével egyidejűleg az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

4. Záró gondolatok

A feltétlen eljárási szabálysértések fő formáinak elemzése után megállapíthatjuk, hogy a perrendi normák a büntetőeljárás rendkívül fontos jogintézményei, melyek biztosítják a processzus alkotmányosságát, törvényeknek megfelelő, tisztességes voltát. Az eljárási szabályok ugyanis nem csak a pervitel ésszerű, meghatározott keretek között történő hatékony lefolytatását

⁶⁴ Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport 2012.El.II.E.1/6. számú összefoglaló véleménye a bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának elemzéséről büntető ügyekben, 3.1.1., 15. o. http://www.lb.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemen_y_2012iimod2_2.pdf (letöltés: 2013. szeptember 12.)

⁶⁵ EBH 2010. 2210., BH 2010.117.

⁶⁶ BH 2012. 32.

⁶⁷ BH 2008. 323.

⁶⁸ BH 2009. 352.

⁶⁹ Be. 373. § (1) bekezdés IV. a)–b) pontok

⁷⁰ Be. 534. § (1) bekezdés

írják elő, hanem oltalmat is nyújtanak az eljárás alá vont és más személyek részére az állami büntetőhatalommal szemben. Az eljárás módjában, részletszabályaiban nyilvánulnak meg azon alkotmányos, garanciális jogok, melyek biztosítják a tisztességes, igazságos pervitelt. Az alapvető normák megsértéséhez a törvény e garanciák érvényre jutása érdekében fűz olyan komoly jogkövetkezményeket, mint az ítélet hatályon kívül helyezése. Törvényes, érdemi döntésre csak a perrendi szabályok fő normáinak teljes körű betartását követő bizonyítási eljárás lefolytatása után kerülhet sor. A jelenleg hatályos szabályozással szemben viszont kritikaként

fogalmazható meg az indokolási kötelezettség megsértésében megnyilvánuló eljárási szabálysértés abszolút jellegű hibaként történő rögzítése [Be. 373. § (1) bekezdés III. b) pont]. Az indokolás ugyanis, amint már utaltam rá, akár ténykérdésben, de elsősorban jogkérdésben a fellebbezési bíróság részéről rendszerint kiegészíthető, korrigálható, helyesbíthető. Másrészt az indokolás kasszációt eredményező súlyának megítélése olyan értékelést igényel, mely sok szubjektivitást hordoz magában. Álláspontom szerint ezért a hivatkozott hatályon kívül helyezési ok feltétlen jellegét a törvényben meg kellene szüntetni. ■

BÜNTETŐJOG II. - KÜLÖNÖS RÉSZ

Második, hatályosított kiadás

A 2012. évi C. törvény alapján

SZERZŐK: **Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós, Sinku Pál**

SZERKESZTŐ-LEKTOR: **Busch Béla**

Az új Büntető Törvénykönyv elfogadását követően nem sokkal teljesen megújult kiadványként jelent meg a Különös Rész tényállásait átfogóan elemző, korábban kilenc kiadásban napvilágot látott, a szakmai körökben rendkívül népszerű szakkönyv. A változatlan szerzői csapatból ketten a Legfőbb Ügyészség vezető munkatársai, egyikük pedig a Kúria büntetőbírája, míg a kötet szerkesztő-lektora habilitált tanszékvezető egyetemi docens. Valamennyien a büntetőjog tudományának jeles képviselői, akik több évtizede folytatnak oktatói tevékenységet a hazai jogi karokon.

Az új Btk. szövege az elfogadását követően több alkalommal is módosult, hatálybalépéséhez a Kúria pedig felülvizsgálta a joggyakorlat egységét szolgáló testületi iránymutatásait. Mindezekre tekintettel készült el 2013 őszén a könyv aktualizálása, amelyben a tényállások bemutatása továbbra is a megszokott módon történik. A szerzők nem csupán az egyes bűncselekmények dogmatikai elemzésének és joggyakorlatának a bemutatására törekuszenek, hanem ismertetik azok szabályozásának történeti előzményeit, a hatályos rendelkezések alkotmányos alapjait, a kapcsolódó joggyakorlat meghatározó döntéseit, és megjelölik az idetartozó jogirodalom jelentősebb eredményeit is.

Ára: 12 000 Ft

BÜNTETŐJOG I. és II.
együttes ára: 20 000 Ft

WEBES VÁSÁRLÁS
-10%
WEBES MEGRENDELÉS
-5%

HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo utca 14.

Fax: (36-1) 349-7600 • Telefon: (36-1) 340-2304 • info@hvgorac.hu

www.hvgorac.hu • www.ujbtk.hu